

Stanowisko MEN w sprawie sposobu wykonania przepisu art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b ustawy – Karta Nauczyciela – zaktualizowane w dniu 8 października 2009 r.

W związku z licznymi pytaniami dotyczącymi przepisu art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b ustawy – Karta Nauczyciela, Ministerstwo Edukacji Narodowej opracowało prezentowane poniżej stanowisko w sprawie sposobu wykonania tego przepisu. Jednocześnie informujemy, że stanowisko to nie stanowi wiążącej wykładni przepisów prawa. Podjęcie decyzji w kwestii rodzaju zajęć, które będą realizowane w szkole w ramach godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela, przydzielenie tych godzin do realizacji poszczególnym nauczycielom oraz rozliczanie tych godzin, należy bowiem do kompetencji dyrektora szkoły.

1. Osoby podlegające realizacji przepisu art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela to: nauczyciele szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, w tym specjalnych.

Obowiązku prowadzenia tych zajęć nie stosuje się jedynie do: dyrektora i wicedyrektora szkoły oraz nauczyciela, który obowiązki dyrektora lub wicedyrektora szkoły pełni w zastępstwie nauczyciela, któremu powierzono to stanowisko, a także do nauczycieli kolegów nauczycielskich, nauczycieli kolegów pracowników służb społecznych, nauczycieli szkół artystycznych i nauczycieli szkół przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych RP.

Stosownie do powyższego, nauczyciele szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, w tym specjalnych, zatrudnieni na stanowisku: wychowawcy świetlicy, logopedy, bibliotekarza, pedagoga, psychologa, wychowawcy internatu, a także nauczyciele zajmujący stanowiska kierownicze inne niż dyrektor i wicedyrektor, nauczyciele, którym obniżono tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć oraz nauczyciele, którym zmniejszono wymiar czasu pracy z uwagi na niepełnosprawność, są zobowiązani do realizacji tych zajęć.

Godziny te powinni realizować również nauczyciele szkół podstawowych, gimnazjów lub szkół ponadgimnazjalnych, w tym specjalnych:

- istniejących przy placówkach opiekuńczo – wychowawczych, działających na podstawie ustawy o pomocy społecznej,
- wchodzących w skład specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii,
- zorganizowanych w zakładach zdrowotnych, w tym zakładach opiekuńczo-leczniczych i zakładach lecznictwa uzdrowiskowego.

Obowiązkowi realizacji zajęć, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela, nie podlegają natomiast wychowawcy zatrudnieni w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w specjalnych ośrodkach szkolno – wychowawczych, a także nauczyciele – wychowawcy pracujący w zespołach pozalekcyjnych, w grupach wychowawczych w zakładach opieki zdrowotnej i zakładach lecznictwa uzdrowiskowego.

Podstawa prawna:

- » art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b oraz ust. 3a ustawy z dnia z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.),
- » art. 15 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92, z późn. zm.),
- » art. 71c ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.),
- » rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie organizacji kształcenia oraz warunków i form realizowania specjalnych działań opiekuńczo-wychowawczych w szkołach specjalnych zorganizowanych w zakładach opieki zdrowotnej i jednostkach pomocy społecznej (Dz. U. Nr 51, poz. 446)

2. Realizacja godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela, przez nauczycieli zatrudnionych w centrum kształcenia praktycznego.

Zgodnie z przepisami ustawy o systemie oświaty centrum kształcenia praktycznego nie jest szkołą ponadgimnazjalną, lecz placówką kształcenia praktycznego. Przepis art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela nie nakłada na nauczycieli placówek kształcenia praktycznego obowiązku realizacji określonych w nim zajęć.

Podstawa prawna:

- » art. 3 pkt 11d, art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie oświaty

3. Realizacja godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a Karty Nauczyciela, przez nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych.

Nauczyciel zatrudniony w oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej nie ma obowiązku prowadzenia zajęć opieki świetlicowej lub zajęć w ramach godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a Karty Nauczyciela. W świetle przepisów ustawy o systemie oświaty oddział przedszkolny nie wchodzi w skład struktury organizacyjnej (klas) szkoły podstawowej. Szkoła podstawowa, w której utworzono oddział przedszkolny, stanowi specyficzną jednostkę noszącą w pewnym stopniu cechy zespołu. Oddział przedszkolny w szkole podstawowej zachowuje odrębności programowe, a kształcenie i wychowanie w nim jest zorganizowane odmiennie niż w oddziałach szkoły podstawowej, na zasadach odnoszących się do oddziału przedszkola, tj. zgodnie z ramowym statutem przedszkola. Ramowe plany nauczania nie dotyczą nauczycieli prowadzących zajęcia w oddziale przedszkolnym, dlatego też nie można byłoby ich zobowiązywać do realizacji zajęć w ramach godzin do dyspozycji dyrektora szkoły przewidzianych w tym planie.

Podstawa prawna:

- » art. 61 ust. 1 ustawy o systemie oświaty

4. Realizacja godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela, przez nauczycieli konsultantów.

Nauczyciele placówek doskonalenia nauczycieli nie zostali wymienieni w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b, a więc nie są zobowiązani do realizacji godzin określonych w tym przepisie.

5. Rodzaje zajęć, które mogą być realizowane w ramach godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych, godziny do dyspozycji dyrektora, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela, to zajęcia zwiększające szanse edukacyjne uczniów przeznaczone na pracę z uczniem zdolnym lub z uczniem mającym trudności w nauce oraz zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów. Zajęcia te powinny zatem wychodzić naprzeciw indywidualnym potrzebom uczniów poprzez udzielanie im pomocy w przezwyciężaniu trudności, rozwijaniu zdolności lub pogłębianiu zainteresowań, a także poprzez sprawowanie nad nimi opieki, zależnie od potrzeb. Wspomagając się tymi godzinami szkoła podstawowa i gimnazjum może również wzbogacić ofertę świetlicy. Podjęcie decyzji w kwestii, jakie zajęcia będą realizowane w szkole w ramach godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela, należy do kompetencji dyrektora szkoły. Godzin tych nie można jednakże przeznaczyć na zajęcia obowiązkowe, opiekę nad uczniami podczas ich dowozu do szkoły, doraźne zastępstwa oraz nauczanie indywidualne.

Podstawa prawna:

» § 2 ust. 5a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, z późn. zm.)

6. Rozumienie pojęcia godziny zajęć, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela.

Zgodnie z ramowym statutem publicznej szkoły podstawowej oraz ramowym statutem publicznego gimnazjum godzina lekcyjna trwa 45 minut. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się prowadzenie zajęć edukacyjnych w czasie od 30 do 60 minut, zachowując ogólny tygodniowy czas zajęć ustalony w tygodniowym rozkładzie zajęć. Czas trwania poszczególnych zajęć edukacyjnych w klasach I - III szkoły podstawowej ustala nauczyciel prowadzący te zajęcia, zachowując ogólny tygodniowy czas zajęć. We wszystkich szkołach ponadgimnazjalnych godzina lekcyjna również trwa 45 minut. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się prowadzenie zajęć edukacyjnych w innym wymiarze, nie dłuższym jednak niż 60 minut, zachowując ogólny tygodniowy czas zajęć ustalony w tygodniowym rozkładzie zajęć.

Pod pojęciem godziny lekcyjnej, która zgodnie z ramowymi statutami publicznych szkół trwa 45 minut, rozumie się również inne zajęcia o charakterze dydaktycznym. Natomiast pozostałe zajęcia o charakterze opiekuńczo-wychowawczym trwają 60 minut. Zatem czas trwania zajęć,

o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela, powinien być odpowiedni do ich charakteru, tj. dydaktycznego bądź opiekuńczo – wychowawczego.

Podstawa prawna:

» § 6 załącznika Nr 2, § 6 załącznika Nr 3, § 8 załącznika Nr 4, § 8 załącznika Nr 5, § 7 załącznika Nr 5a, § 8 załącznika Nr 5b, § 8 załącznika Nr 5c, § 7 załącznika Nr 5d, do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.)

7. Realizacja godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela, przez nauczycieli zatrudnionych w zespole szkół.

W przypadku nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć w zespole szkół i wykonującego pensum w kilku szkołach, dyrektor zespołu decyduje, zgodnie z potrzebami szkoły, w której szkole winny być realizowane przez danego nauczyciela zajęcia określone w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela.

8. Sposób rozliczania godzin, o których mowa w art. 42 ust 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela.

Zajęcia realizowane w wymiarze określonym w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b są rejestrowane i rozliczane w okresach półrocznych w dziennikach zajęć pozalekcyjnych. Zajęcia te powinny być rozliczane z wyłączeniem: ferii zimowych, ferii letnich, dni wolnych od pracy oraz przerw w nauce określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 kwietnia 2002 r. w sprawie organizacji roku szkolnego.

Podstawa prawna:

» art. 42 ust. 7a pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela,
» rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 kwietnia 2002 r. w sprawie organizacji roku szkolnego (Dz. U. Nr 46, poz. 432, z późn. zm.),
» § 10 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. Nr 23, poz. 225, z późn. zm.)

9. Rozliczanie godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit a i b Karty Nauczyciela, w przypadku nauczyciela zatrudnionego w niepełnym wymiarze zajęć.

Nauczycielowi zatrudnionemu w niepełnym wymiarze zajęć, wymiar zajęć, o którym mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b Karty Nauczyciela, w półrocznym okresie rozliczeniowym, obniża się proporcjonalnie do wykonywanego wymiaru zajęć.

Podstawa prawna:

» art. 42 ust. 3b ustawy – Karta Nauczyciela

10. Rozliczanie godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit a i b Karty Nauczyciela, w przypadku nauczycieli, którym powierzono zadania doradców metodycznych.

Nauczyciele, którym powierzono zadania doradców metodycznych oraz inni nauczyciele, którym obniżono tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć, winni realizować godziny, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit a i b w wymiarze określonym w ww. przepisie.

11. Rozliczanie godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit a i b Karty Nauczyciela, w przypadku usprawiedliwionej nieobecności nauczyciela w pracy wynikającej z niezdolności do pracy.

W sytuacji usprawiedliwionej nieobecności nauczyciela wynikającej z niezdolności do pracy, wymiar zajęć, o którym mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a Karty Nauczyciela, ulegnie obniżeniu o 2 godziny, a wymiar zajęć, o którym mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. b Karty Nauczyciela, ulegnie obniżeniu o 1 godzinę – za każdy tydzień niezdolności nauczyciela do pracy, w półrocznym okresie rozliczeniowym.

Przepis ten nie ma jednak zastosowania w roku szkolnym 2009/2010. **W roku szkolnym 2009/2010** w szkole podstawowej i gimnazjum zajęcia, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy – Karta Nauczyciela, są realizowane przez nauczycieli tylko w wymiarze 1 godziny tygodniowo. Stosownie do powyższego, w przepisach ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela określono, iż od dnia 1 września 2009 r. do dnia 31 sierpnia 2010 r. wymiar zajęć, o którym mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a Karty Nauczyciela ulega obniżeniu o 1 godzinę za każdy tydzień niezdolności nauczyciela do pracy, w półrocznym okresie rozliczeniowym.

Z uwagi na to, iż nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć obowiązuje pięciodniowy tydzień pracy, za tydzień usprawiedliwionej nieobecności z powodu niezdolności do pracy trzeba rozumieć pięć dni roboczych. W rozliczeniu półrocznym należy zatem sumować nieobecności nauczyciela z powodu **niezdolności do pracy trwające krócej niż tydzień** i za każde pięć dni obniżać wymiar godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b ustawy – Karta Nauczyciela.

Podstawa prawna:

- » art. 42 ust. 3b, art. 42c ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela,
- » art. 5 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 1)

12. Rozliczanie godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit a i b Karty Nauczyciela, w przypadku usprawiedliwionej nieobecności nauczyciela innej niż niezdolność do pracy.

W sytuacji, gdy nauczyciel będzie nieobecny w pracy z powodu usprawiedliwionej nieobecności innej niż niezdolność do pracy, wymiar zajęć, o którym mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a lub b ww. ustawy, nie ulegnie obniżeniu.

